

Osnovni koncepti Ecodesign-a

ENOTA 6: Okoljski vidiki v organizaciji

Cilji

- Identificirati okoljske vidike v njegovih delovnih procesih.
- Uporabiti okoljske vidike pri svojih produktih.

6.1 Uvod v okoljske vidike

Vsaka aktivnost ustvari vpliv na okolje. Obseg vpliva je odvisen od:

- Narave in količine virov porabljene energije in
- Odpadki, odlaganje in emisije so posledica teh aktivnosti.

OKOLJSKI VIDIKI

Okoljski vidiki vključujejo razmerje med **vzrokom in posledico**.

Okoljski vidik **vodi k** okoljski vpliv

Kaj so okoljski vidiki in vplivi?

“Okoljski vidiki in vplivi” so po Standardu za upravljanje z okoljem ISO 14001 definirani kot:

- **OKOLJSKI VIDIKI:** so elementi dejavnosti organizacije, produkta ali storitve, ki lahko vplivajo na okolje.
- **OKOLJSKI VPLIVI:** kakršne koli spremembe v okolju, ali škodljive, ali koristne, ki so v celoti ali delno odvisne od dejavnosti okoljskih vidikov organizacije.

6.1 Uvod v okoljske vidike

UKREPI ZA OKOLJSKE VPLIVE:

- Treba je opredeliti okoljske vidike dejavnosti, vse procese in operacije.
- Oceniti je treba okoljske vidike dejavnosti, vse procese in operacije.
- Akcije morajo biti prednostne na tiste okoljske vidike, ki lahko ustvarjajo ali povzročajo večji vpliv na okolje.
- Cilje, cilje in okoljske programe je treba vzpostaviti.

V ta namen lahko organizacije sprejmejo in uvedejo okoljske upravljalne sisteme za prepoznavanje in ocenjevanje vidikov ter kasneje sprejmejo ukrepe za njihovo izboljšanje načrtovanega načina.

Sistem ravnanja z okoljem deluje po priznanem standardu, kot so:

- ISO 14001 [1] ali
- Uredba EMAS [2]

[1] UNE-EN ISO 14001: 2015. Sistemi ravnanja z okoljem. Zahteve z navodili za uporabo.

[2] Uredba (ES) št. 761/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2001, ki dovoljuje prostovoljno sodelovanje organizacije v sistemu Skupnosti za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS).

6.2 Kako prepoznati okoljske vidike

FAKTORJI, KI JIH MORAMO UPOŠTEVATI PRI IDENTIFIKACIJI OKOLJSKIH VIDIKOV

- Vse dejavnosti, izdelki in storitve organizacije.
- Okoliščine, v katerih se izvajajo postopki in dejavnosti v zvezi z okoljem.
- Identifikacija okoljskih vidikov je sestavljena iz dveh kategorij:
  - Organizacija in izdelava izdelkov ali opravljanje storitvenih dejavnosti.
  - Izdelane izdelke, ki zmanjšujejo njihov vpliv v življenjskem ciklu.
- Po uvedbi sistema vodenja se identifikacija izvede.
- Preverjal se bo vsaj enkrat na leto. Če pride do sprememb v organizaciji, je treba vidike spremeniti ali preveriti za nove.

Stopnje opredeljevanja okoljskih vidikov lahko povzamemo v:

- Vzpostavitev pogojev opredeljevanja.
- Opredeljevanje procesov in postopkov.
- Analiza procesov in postopkov.
- Opredeljevanje in zapis okoljskih vidikov.

6.2 Kako prepoznati okoljske vidike

6.2.1 Vzpostavitev pogojev opredeljevanja

Za določitev pogojev delovanja in okoliščin, v katerih so opredeljeni vidiki, je treba upoštevati naslednje:

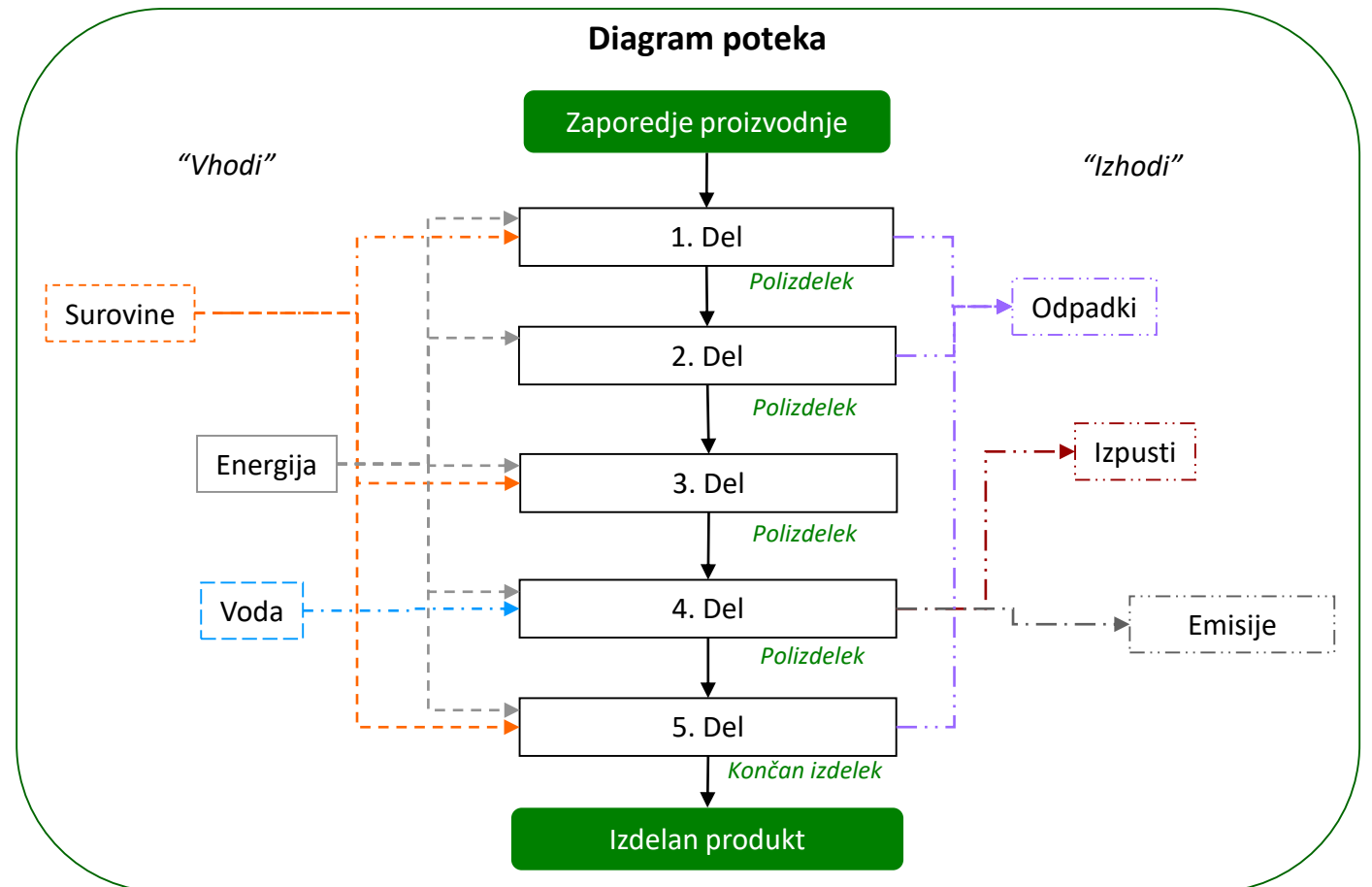
- Standardni pogoji delovanja.
- Nenormalne razmere, kot so:
zagon, zaustavitev, preventivno vzdrževanje itd.
- Incidenca, nesreče ali izredne razmere, ki so lahko posledica dejavnosti, kot so:
puščanje, nenamerni izpusti itd.
- Možni vidiki, povezani s preteklimi in prihodnjimi dejavnostmi.

6.2 Kako prepoznati okoljske vidike

6.2.2 Opredelitev procesov in postopkov

Organizacija mora identificirati procese in postopke, ki so z njo povezani ni ki lahko vpliva na okolje.

Z uporabo diagramov poteka prikažemo vse postopke, povezane s proizvodnjo, opravljanjem storitev ali katero koli drugo dejavnostjo, ki je vključena v nastajanje okoljskih vplivov.

6.2 Kako prepoznati okoljske vidike

6.2.3 Analiza procesov in postopkov

ZA ANALIZO POTREBUJEMO:

- Analiza „vhodov“ in „izhodov“ vsakega od procesov oz. postopkov, upoštevajoč tudi pomožne in storitvene dejavnosti.
- Prepoznavanje tveganih situacij na vsakem območju.
- Identifikacija življenjskega cikla izdelka, na podlagi katerega bodo opredeljeni drugi vidiki. To se bo zgodilo posebej v tistih procesih, v katerih ima organizacija večjo intervencijo - uporabne faze, dostavo kupcu, materiale za izdelke in embalažo.

“Vhodi” in “izhodi” so “okoljski vidiki”

“vhodi”

“outputs”

Se porabljajo:

- Surovina
- Potrošni material
- Energija
- Voda
- itd.

So proizvedeni:

- Odpadki
- Odplake
- Emisije

6.2 Kako prepoznati okoljske vidike

6.2.4 Opredelitev in zapis okoljskih vplivov

Identifikacija vhodov in izhodov po kategorijah

Identifikacija okoljskih vidikov je lahko razdeljena po kategorijah, in sicer po “vhodih” ali “izhodih”:

- “vhodi”**
- Se porabljajo:
- Surovine, tip
  - Potrošni material, tip
  - Energija, tip
  - Voda
  - itd.

- “izhodi”**
- So proizvedeni:
- Odpadki, tip
  - Odplake, tip
  - Emisije, tip

Okoljski vidiki so definirani glede na naslednje informacije:

- Označevanje vidikov.
- Izvor (vsakega vhoda) in cilj (izhodi).
- Količina (absolutne ali relativne številke).
- Merska enota.
- Fizikalno-kemijske karakteristike - z vidika okolja, da vidimo vsaj vidik, vsaj na kvalitativen način.

Evidenca o okoljskih vidikih bo organizaciji omogočila: prikazati vrsto vidikov z vsemi zbranimi podatki

6.3 Kako ovrednotiti okoljske vidike

Za oceno okoljskih vidikov mora organizacija določiti merila, ki omogočajo ugotovitev hierarhija glede na njihov pomen.

Izvesti ga je treba v normalnih ali nenormalnih pogojih ali v primeru nesreče, izrednih razmer ali nesreč.

Merila za vrednotenje vidikov

- Splošna: se lahko uporabljajo za več okoljskih vidikov.
- Obnovljiva: se lahko uporablja v različnih pogojih ali situacijah.
- Možnost neodvisnega preverjanja (pri več osebah in z enakim rezultatom v vsakem primeru).

NASVETI ZA VREDNOTENJE VIDIKOV

- Obseg rezultatov: porabljeni, oddajani, odmeteni, itd.
- Kako pogosto se to zgodi.
- Kako velika je površina, npr. tla, na katero vpliva puščanje.
- Nevarnost, resnost in strupenost.
- Kako daleč je vidik, blizu omejitev, ki jih dovoljuje zakonodaja ali notranja merila.
- Kako občutljiv je okolje, v katerem je viden.
- Zakonske zahteve, ki lahko obstajajo na okoljskem področju.

6.4 Kako določiti prioritete okoljskim vidikom

Da bi prednostno obravnavali vidike organizacije, bo obravnavani model za razvrstitev:

“Pomembnejši okoljski vidik”.

Metode za določanje prioritet okoljskim vidikom:

- Matrika pomembnosti.
- Ocena odstotka.
- Stanje predpisov.
- Interes zadevnih oseb

Rezultat vrednotenja in prioritizacije mora biti:

- Skladno z dejanskim stanjem organizacije.
- Osredotočen na zmanjšanje okoljskih vidikov.
- Shranjeno v datoteki.

Metode kvantitativnega vrednotenja

Matrik pomembnosti

Matrika pomembnosti kriterija		Visoka	Srednja	Nizka
KRITERIJ	Visoka	P	P	P/NP
	Srednja	P	P/NS	NP
	Nizka	P/NS	NP	NP

P= pomembno ; NP= Ne-pomembno

Procentno vrednotenje

Po oceni je 10% najvišjih vidikov katalogiziranih kot pomembnih.

Metode kvantitativnega/kvalitativnega vrednotenja

Stanje reguliranja

Zaradi pomembnosti okoljske zakonodaje v okolju se uvrsti uvrstitev, da se kot pomembni opredelijo tisti vidiki, ki jih ureja sedanja zakonodaja.

Zanimanje vpletenih ljudi

Stopnja pomembnosti vidika je določena glede na zunanje zainteresirane stranke. Vidik je pomemben in prednostna naloga, če obstaja pritožba, povezana s tem vidikom, ali pa so ti vidiki urejeni v sedanji uredbi.

6.5 Kako vzpostaviti cilje in okoljske programe

Za vzpostavitev ciljev in okoljskih programov mora organizacija:

- Pojasniti, ali se bodo uporabljale le za nekatere specifične enote.
- Upoštevati, da so v skladu z:
  - Okoljska politika organizacije.
  - Pomembni okoljski vidiki.
  - Zakonske zahteve.
  - Mnenja zainteresiranih strank.
- Zagotoviti program za okoljsko upravljanje "načrtovanje strategije".

Program upravljanja z okoljem mora vsebovati:

- Izvajanje ukrepov in izboljšav, potrebnih za načrtovane cilje in cilje.
- "Cilji" za doseganje delnih ciljev.
- Ocena njene učinkovitosti s pomočjo "kazalnikov" za merjenje stopnje dosežene skladnosti.
- Periodični pregled programa (posodobitev).

Hvala za vašo pozornost

Osnovni koncepti Ekodizajna

Poglavje 6: Okoljski vidiki organizacije

